

Ćwiczenia „Zapad 2021”. Rosyjska strategia w praktyce

Andrzej Wilk, Piotr Żochowski

Zaplanowane na 10–16 września ćwiczenia strategiczne „Zapad 2021” to najważniejsze z dotychczasowych przedsięwzięć szkoleniowych Sił Zbrojnych FR oraz współdziałającej z nimi armii białoruskiej. Jako że angażują 200 tys. żołnierzy, będą też największymi ćwiczeniami przeprowadzonymi w Europie od blisko 40 lat. W wymiarze poligonowym zaczęły się de facto w lipcu, a w oficjalnie podanym terminie dojdzie do ich kulminacji. Jeszcze wcześniej, bo pod koniec 2020 r., rozpoczęła się towarzysząca im operacja dezinformacyjna, mająca przedstawić je jako działanie obronne sojuszu Białorusi i Rosji przed rzekomo narastającą agresją ze strony NATO. Ćwiczenia „Zapad 2021” są testem gotowości Sił Zbrojnych FR i RB do prowadzenia operacji na wschodniej flance Sojuszu, ale także sprawdzianem struktur państwowych w zakresie wszechstronnego zabezpieczenia działań i funkcjonowania w warunkach konfliktu zbrojnego. Za szczególnie istotną należy uznać weryfikację sprawności w prowadzeniu wojny informacyjnej, której celem jest utwierdzenie potencjalnego przeciwnika w przekonaniu o przewadze militarnej Rosji i jej gotowości do użycia siły w celach politycznych.

„Zapad 2021” w kalendarzu rosyjskich ćwiczeń strategicznych

Armia FR przeprowadza ćwiczenia strategiczne rokrocznie od 2004 r. (wcześniej nie miały regularnego charakteru). Za każdym razem ich głównym organizatorem jest inny okręg wojskowy. Stały powrót do ćwiczeń tego szczebla wiązał się z odbudową potencjału militarnego i podziałem wojskowo-administracyjnym terytorium kraju na cztery okręgi wojskowe (OW; Wschodni, Centralny, Południowy i Zachodni), będące równocześnie kierunkami strategicznymi. W rezultacie każdy z okręgów wojskowych przygotowuje ćwiczenia strategiczne co cztery lata, a nazwy okręgów (kierunki strategiczne) są zarazem kryptonimami manewrów. Kierunek strategiczny „Północ” (od stycznia 2021 r. mający podstawę w postaci nowego – piątego – okręgu wojskowego) należy postrzegać jako pomocniczy względem kierunku zachodniego – w obu przypadkach główny potencjalny przeciwnik to NATO, a jednostki Floty Północnej uczestniczą w ćwiczeniach „Zapad”.

Przedsięwzięcia szczebla strategicznego organizowane przez Zachodni OW od 2009 r.¹ różnią się jednak od pozostałych stałym udziałem sojuszniczej armii białoruskiej jako współorganizatora i odbywają

¹ Pierwsze po rozpadzie Związku Sowieckiego ćwiczenia „Zapad” armia rosyjska przeprowadziła bez udziału strony białoruskiej w czerwcu 1999 r. Nie miały one planowego charakteru i stanowiły przede wszystkim demonstrację sprzeciwu wobec przyjęcia do NATO pierwszych państw byłego bloku wschodniego (Polski, Czech i Węgier) oraz bombardowania byłej Jugosławii.

się na terytorium dwóch państw. Poza tym Zachodni OW przygotowuje ćwiczenia strategiczne nie co cztery, a co dwa lata – naprzemiennie z „Zapadem” odbywają się ćwiczenia „Szczyt Sojusza” („Tarcza Związku”). Te ostatnie zajmują jednak wyjątkowe miejsce w całokształcie procesu szkolenia Sił Zbrojnych FR, a ich głównym celem jest ocena postępów procesu integracji armii rosyjskiej i białoruskiej. Każde z powyższych przedsięwzięć cechuje też odmienny charakter zaangażowania armii białoruskiej, która w pierwszym ćwiczy głównie u siebie, a w drugim – na poligonach rosyjskich.

Ćwiczenia strategiczne mają charakter kompleksowej operacji połączonej, tzn. takiej, w której uczestniczą wszystkie rodzaje sił

” Potencjalnym przeciwnikiem Sił Zbrojnych FR w przypadku trojga z czterech ćwiczeń strategicznych są siły NATO w Europie.

zbrojnych i samodzielnych rodzajów wojsk armii FR². Angażują jednak także formacje tzw. innych wojsk – głównie Gwardii Narodowej (Rosgwardii), MSW i Służby Granicznej FSB – oraz służb odpowiedzialnych za utrzymanie bezpieczeństwa i porządku wewnętrznego, lokalną administrację i przedsiębiorstwa realizujące zadania obronne (z tzw. kompleksu obronno-przemysłowego oraz sektora paliwowego, a obecnie również finansowego). Są zatem sprawdzianem zarówno gotowości Sił Zbrojnych FR do prowadzenia operacji na danym kierunku strategicznym, jak i struktur państwa w zakresie zabezpieczenia działań armii i funkcjonowania w warunkach wojny.

Od połowy drugiej dekady XXI wieku („Kaukaz 2016”) w ćwiczeniach strategicznych uczestniczą w charakterze wzmocnienia jednostki reprezentujące armie i floty z przynajmniej jednego z pozostałych kierunków strategicznych. W omawianym okresie utrwaliły się przeorientowanie Południowego OW na kierunek zachodni (ukraińsko-czarnomorski)³ oraz praktyka wykorzystywania Centralnego OW w charakterze tzw. drugiego rzutu strategicznego, również przede wszystkim dla kierunku zachodniego. W rezultacie potencjalnym przeciwnikiem Sił Zbrojnych FR w przypadku trojga z czterech ćwiczeń strategicznych są siły NATO w Europie, a jedynie we Wschodnim OW – armie USA i ich sojuszników na Pacyfiku. Zwraca uwagę, że Rosja dotychczas nie uznała za konieczne organizowania przedsięwzięć tego typu na zasadniczym kierunku Centralnego OW – środkowoazjatyckim.

Aspekt militarny

Oficjalnie „Zapad 2021” zaplanowano na 10–16 września. Okres ten jest jednak tylko kulminacją tzw. fazy aktywnej z udziałem kontyngentów oraz obserwatorów zagranicznych⁴. W istocie ćwiczenia trwają od czerwca, kiedy to wraz z początkiem letniego okresu szkolenia w Siłach Zbrojnych FR i w armii białoruskiej rozpoczęła się tzw. aktywna faza przygotowań i seria dwustronnych ćwiczeń przygotowawczych (w wymiarze poligonowym od lipca). Pierwszy transport z rosyjskimi uczestnikami wrześniowej kulminacji dotarł na poligon pod Brześciem już 22 lipca. Jeszcze wcześniej miały miejsce prace planistyczne i przygotowawcze – w styczniu prezydenci obu państw zatwierdzili zamiar wydzierżawienia, w lutym odbył się trening sztabowy, a na przełomie marca i kwietnia – rekonesans poligonów.

„Zapad 2021” to największe z dotychczasowych przedsięwzięć szkoleniowych Sił Zbrojnych FR na zachodnim kierunku strategicznym. Po raz pierwszy resort obrony poinformował, że będą one liczyły więcej niż 13 tys. żołnierzy, wskazane w *Dokumencie wiedeńskim o środkach budowy zaufania i bezpieczeństwa*. Abstrahując od rzeczywistej liczebności ćwiczącego zgrupowania, zgodnie z przekazem

² W skład Sił Zbrojnych FR wchodzi trzy rodzaje sił zbrojnych – Wojska Lądowe, Siły Powietrzno-Kosmiczne i Marynarka Wojenna – oraz dwa samodzielne rodzaje wojsk – Strategiczne Wojska Rakietowe i Wojska Powietrzno-Desantowe.

³ Tradycyjną nazwę przejętą przez Południowy OW w spadku po Północnokaukaskim OW – „Kaukaz” – jako ostatnią można było uznać za odpowiadającą faktycznemu kierunkowi działań w 2012 r.

⁴ Symboliczne kontyngenty delegowały: Armenia, Kazachstan, Tadżykistan, Indie, Kirgistan, Serbia i Sri Lanka, a obserwatorów mają przysłać: Chiny, Wietnam, Mjanma, Pakistan i Uzbekistan.

informacyjnym Rosjanie nigdy dotąd jej nie przekroczyli⁵. Podając liczbę „do 200 tys.” żołnierzy – oddającą rzeczywistą skalę prowadzonych już w ostatnich latach ćwiczeń strategicznych – Moskwa dąży do wywołania dużego zaniepokojenia na Zachodzie, lecz liczy się także z negatywnym odbiorom tej informacji wśród nastawionej promoskiewsko części tamtejszych elit. Najprawdopodobniej z tego względu prowadzący briefing Ministerstwa Obrony FR dla korpusu dyplomatycznego gen. mjr Jewgienij Iljin próbował załagodzić przekaz, zaznaczając, że „maksymalna liczba zaangażowanego w ćwiczenie personelu jednostek wojskowych podchodzących pod *Dokument wiedeński...* z 2011 r. nie przekroczy 6400 żołnierzy”⁶.

Konstatacja sugerująca, że jednorazowo na żadnym z 15 wykorzystanych w ramach „Zapadu 2021” poligonów (zob. Mapa) nie będzie

W kulminacyjnej fazie ćwiczeń na wszystkich obiektach może znaleźć się 96 tys. żołnierzy naraz, co pokazuje olbrzymią skalę przedsięwzięcia.

przebywać więcej niż wspomniane 6,4 tys. wojskowych, nie zmienia jednak obrazu sytuacji. Z prostego wyliczenia wynika, że w kulminacyjnej fazie ćwiczeń na wszystkich obiektach może znaleźć się 96 tys. żołnierzy i marynarzy naraz, co pokazuje olbrzymią skalę przedsięwzięcia. Należy pamiętać, że organizacja ćwiczeń poligonowych wymaga również zaangażowania uczestników w sztabach, garnizonach i na liniach komunikacyjnych, rotacji ćwiczących etc.

Ogólna informacja rosyjskiego resortu obrony pozwala przyjąć, że zwrot „do 200 tys.” obejmuje wszystkich uczestników, tzn. także 12,8 tys. żołnierzy, którzy mają ćwiczyć na Białorusi. Ministerstwo obrony w Mińsku przekazało tę liczbę 5 sierpnia, zaznaczając, że – poza żołnierzami białoruskimi – składa się na nią 2,5 tys. rosyjskich oraz 50 z Kazachstanu. Ponadto batalion białoruski (blisko 400 żołnierzy z 30 egzemplarzami uzbrojenia) ma ćwiczyć na terytorium Rosji. Ogółem w przedsięwzięciach na Białorusi ma zostać wykorzystanych 30 samolotów i śmigłowców oraz 350 egzemplarzy ciężkiego uzbrojenia (w tym 140 czołgów oraz 110 jednostek artylerii lufowej i raketowej)⁷.

Do wykorzystania w ćwiczeniach na terytorium FR tamtejszy resort obrony przewidział 80 samolotów i śmigłowców, 760 egzemplarzy ciężkiego uzbrojenia (w tym 290 czołgów oraz 240 jednostek artylerii lufowej i raketowej), a także 15 okrętów. Informacja ta potwierdza nieproporcjonalnie wysoki udział w przedsięwzięciu formacji wyspecjalizowanych (łączności, walki radioelektronicznej, inżynierskich, logistycznych etc.), znacząco przewyższający zaangażowanie formacji bojowych. Wskazuje to, że w wymiarze organizacyjnym i sztabowym ćwiczona w ramach „Zapad 2021” operacja będzie obliczona na użycie zgrupowania co najmniej dwukrotnie większego niż zadeklarowane 200 tys.

Po stronie rosyjskiej – według dotychczas ujawnionych danych – w ćwiczeniach mają uczestniczyć:

- z Zachodniego OW – 1. Armia Pancerna (w całości), 20. Armia Ogólnowojskowa (AO; dotąd potwierdzono udział jednej z dywizji), 6. Armia Wojsk Lotniczych i Obrony Powietrznej, Flota Bałtycka (w tym jednostki 11. Korpusu Armijnego), jednostki wsparcia i zabezpieczenia działań podporządkowane bezpośrednio dowództwu okręgu, w tym dyslokowane w Zachodnim OW dywizje wojsk powietrznodesantowych;
- z Centralnego OW – 41. AO (jednostki uczestniczące w kwietniu br. w sprawdzianie gotowości bojowej rozwinięcia zgrupowania na kierunku ukraińskim).

⁵ Jedyne ćwiczenia „Zapad”, w których uczestniczyli żołnierze w liczbie poniżej progu zapisanego w *Dokumentach wiedeńskich...* (ok. 7 tys.), miały miejsce w 1999 r. We wszystkich regularnych ćwiczeniach od 2009 r. faktyczna liczba zaangażowanych przekraczała 13 tys., przy czym z każdą kolejną odsłoną „Zapadu” liczba żołnierzy znacząco wzrastała, aż do poziomu 100 tys. w 2017 r.

⁶ Главное управление международного военного сотрудничества Минобороны РФ провело брифинг о подготовке совместного стратегического учения «Запад-2021», Министерство обороны Российской Федерации, 20.08.2021, mil.ru.

⁷ «Запад-2021» – учение оборонительного характера, Министерство обороны Республики Беларусь, 5.08.2021, mil.by.

Zwraca uwagę nadreprezentacja formacji wyspecjalizowanych Zachodniego OW, które w manewrach wezmą udział w całości, a także brak informacji na temat zaangażowania podległej dowództwu tego okręgu 6. AO. O obecności tej ostatniej, jak również zgrupowania w regionie arktycznym (podległego dowództwu Floty Północnej) świadczą jednak ćwiczenia przygotowawcze i scenariusz ćwiczeń, o których dalej.

Rzeczywistą skalę realizowanej w ramach „Zapadu 2021” operacji obrazują ćwiczenia przygotowawcze. W ich ramach w sierpniu miały miejsce przedsięwzięcia szkolenio-

” Ćwiczenia „Zapad 2021” stanowią jedynie część szeroko zakrojonych rosyjskich przedsięwzięć szkoleniowych prowadzonych z myślą o potencjalnym konflikcie od Arktyki po Morze Czarne.

we angażujące formacje policji wojskowej, wojsk inżynieryjnych oraz wojsk ochrony radiologicznej, chemicznej i biologicznej, a także oddziały logistyczne (w ramach ćwiczeń zabezpieczenia materiałowo-technicznego). Uczestniczyły w nich praktycznie wszystkie jednostki ww. rodzajów wojsk z Zachodniego OW i armii białoruskiej. Największe z tych przedsięwzięć – ćwiczenia zabezpieczenia materiałowo-technicznego – objęły swoim zasięgiem dwa kierunki strategiczne – zachodni i północny. Zapowiadane w ramach przygotowań do „Zapadu 2021” ćwiczenia formacji walki radioelektronicznej (WRE) mają się odbyć już we wrześniu i być największym z dotychczas przeprowadzonych przez armię rosyjską szkoleń WRE⁸. Poza formacjami Sił Zbrojnych FR do „Zapadu 2021” przygotowywały się także jednostki Rosgwardii (w ramach przeprowadzonych w lipcu ćwiczeń „Zastón 2021”).

W ćwiczeniach przygotowawczych testowano nowe zdolności armii rosyjskiej. Na wyszczególnienie zasługują tu desantowanie szpitala polowego oraz prowadzenie obrony z wykorzystaniem robotów bojowych Uran-9. Z kolei bezpośrednio w ramach „Zapadu 2021” ma być przetestowany nowy system finansowania działań jednostek wojskowych, obejmujący m.in. dowożenie obcych i własnych środków płatniczych w czasie wojny.

W kontekście „Zapadu 2021” zwraca uwagę aktywność współdziałającego z Zachodnim OW na kierunku ukraińskim Południowego OW. 9 sierpnia w tym drugim rozpoczęto równocześnie na 20 poligonach serię dwustronnych batalionowych ćwiczeń taktycznych oraz ćwiczeń specjalnych. Przedsięwzięcia te mają trwać do 15 września, a więc ich kulminacyjna faza przypadnie na ten sam okres. Warto odnotować, że przy braku publicznych danych odnośnie do liczby uczestników ćwiczeń w Południowym OW podano informację o zaangażowaniu w nich 80 samolotów i śmigłowców, tak jak w ćwiczeniach „Zapad 2021”.

Decepcyjny scenariusz ćwiczeń

Oficjalny scenariusz „Zapadu 2021” przedstawił 5 sierpnia białoruski wiceminister obrony Wiktor Gulewicz. Jego ogłoszenie to kolejny przykład wykorzystania ćwiczeń do propagowania tezy o agresywności sąsiadujących z republiką państw NATO i konieczności przygotowania się przez nią do działań defensywnych. Posunięcia wojsk białoruskich i rosyjskich oraz ich operacyjne rozwinięcie mają stanowić odpowiedź na „prowokacyjne działania NATO” (rzekome pojawienie się nielegalnych grup zbrojnych wspieranych przez miejscową ludność o nastawieniu separatystycznym). Oddziały obu krajów przedstawiono jako należące do Państwa Związkowego Republiki Polesia i Federacji Centralnej (odwołanie do Państwa Związkowego Rosji i Białorusi). Umownym przeciwnikiem jest sojusz Wilii, Pomorza i Republiki Polarnej, a także organizacje terrorystyczne. W tym scenariuszu główna przyczyna pogorszenia się sytuacji w regionie to próby destabilizacji Republiki Polesia i zmiany tamtejszej władzy (nawiązanie do zeszłorocznego kryzysu na Białorusi) oraz oderwania części jej terytorium (odwołanie

⁸ Р. Крецул, А. Черепанова, *Измерить подавление: в сентябре пройдут масштабные учения войск РЭБ*, Известия, 11.08.2021, iz.ru.

do wielokrotnie formułowanych przez Alaksandra Łukaszenkę oskarżeń o możliwość sformowania na Białorusi tzw. V kolumny złożonej m.in. z Polaków). Wskutek fiaska przewrotu umowny przeciwnik rozpoczął działania militarne, co spotkało się z sojuszniczą odpowiedzią Polesia i Federacji Centralnej.

W istocie scenariusz ćwiczeń ma charakter ofensywny. Poczynione manipulacje mają przekonać odbiorcę, że zakłada on ograniczony konflikt obronny z Polską i państwami bałtyckimi, które są zainteresowane wybuchem konfliktu zbrojnego. W rzeczywistości przewiduje prowadzenie ofensywnych działań zbrojnych na wielką skalę. Poza Zachodnim OW aktywność armii rosyjskiej obejmuje też kierunek arktyczny, a do ćwiczeń przygotowują się także jednostki Centralnego OW.

Novum było włączenie do szeroko rozumianego „Zapadu 2021” ćwiczeń chińsko-rosyjskich, które odbyły się na początku sierpnia. Początkowo Rosjanie nadali im na-

wet kryptonim „Zapad-Współdziałanie”, co można odebrać jako zabieg z zakresu wojny informacyjnej. Manewry z ChRL (w których wzięły udział bardzo skromne siły rosyjskie – do 300 żołnierzy i kilka samolotów) miały sugerować, że w przypadku wybuchu konfliktu zbrojnego w Europie Chiny nieformalnie wesprą militarnie Rosję, chroniąc jej dalekowschodnie pogranicze. W praktyce ćwiczenia „Zapad 2021” będą kolejnym elementem przygotowań do ewentualnego starcia militarne na wschodniej flance NATO. Stanowią one jednak jedynie część szeroko zakrojonych rosyjskich przedsięwzięć szkoleniowych prowadzonych z myślą o potencjalnym konflikcie od Arktyki po Morze Czarne.

» Choć do oficjalnego scenariusza ćwiczeń nie wpisano kwestii zagrożenia migracyjnego, to władze białoruskie przedstawiają kryzys na granicy z Unią jako prowokację krajów NATO.

„Zapad 2021” z perspektywy Mińska

Pozostawiając planowanie i prowadzenie ćwiczeń w ramach „Zapadu 2021” resortom obrony obu państw, Łukaszenka wykorzystuje przedsięwzięcie do realizacji polityki wewnętrznej i zagranicznej. Stało się ono dla reżimu w Mińsku pretekstem do kontynuowania procesu militaryzacji społeczeństwa w kierunku już obserwowanym w Rosji. Po raz pierwszy w historii białorusko-rosyjskiej współpracy szkoleniowej do działań uzupełniających ćwiczenia włączono struktury białoruskiej obrony terytorialnej. Oddziały złożone z rezerwistów mają realizować zadania związane ze zwalczaniem dywersantów i obroną terenów zabudowanych, jak również prowadzeniem walki z „wewnętrznymi siłami destrukcyjnymi”⁹. Mobilizacja rezerwistów posłuży wyselekcjonowaniu spośród obywateli ludzi popierających władzę, którzy w sytuacji kryzysowej wspomogą inne organy bezpieczeństwa (KGB, wojska wewnętrzne MSW).

Kolejnym przedsięwzięciem mającym nadać szczególną wagę białorusko-rosyjskiej współpracy w sferze wojskowej jest wykreowanie przez reżim w Mińsku kryzysu migracyjnego na granicach z Polską, Litwą i Łotwą. Zorganizowanie przezeń szlaku migracyjnego z państw Bliskiego Wschodu w okresie „Zapadu 2021” musiało zostać co najmniej zaaprobowane przez Kreml. Choć do oficjalnego scenariusza ćwiczeń nie wpisano kwestii zagrożenia migracyjnego, to władze białoruskie, operując dezinformacją, przedstawiają kryzys na granicy z Unią jako prowokację krajów NATO.

Trwający nadal napływ migrantów na Białoruś i podejmowane przez nich próby przekroczenia granicy z UE to przykład zaplanowanego działania generującego kryzys w wymiarze regionalnym i uzasadniającego potencjalny udział wojska w jego rozwiązaniu. O tym, że wariant zbrojny jest brany pod uwagę, świadczy komunikat po rozmowie Łukaszenki z Władimirem Putinem 23 sierpnia, w trakcie której omawiano przygotowania do ćwiczeń i sytuację na granicach Białorusi. Łukaszenka oskarżył w nim Polskę o naruszenie granicy państwowej i spowodowanie konfliktu.

⁹ Лукашенко нацелил территориальную оборону на борьбу с внутренними врагами, Reformation, 16.06.2021, reform.by.

Aspekt (dez)informacyjny

Organizacja szeroko zakrojonych ćwiczeń wojskowych ma wymiar nie tylko militarny – wchodzi one także w zakres rosyjskiej narracji strategicznej, w której definicje wojny i pokoju stają się nieostre. Jej kluczowym przesłaniem jest przedstawianie Rosji i Białorusi jako państw stale zagrożonych wrogą polityką Zachodu, dążącego do ich destabilizacji i zmiany rządzących reżimów. Ma to uzasadniać stosowanie „adekwatnych” środków, w tym militarnych, w celu przeciwdziałania „agresji”. Aparat dezinformacyjno-propagandowy wykorzystuje manewry do zastraszania społeczeństw w krajach bezpośrednio graniczących z państwami je organizującymi i utrwalania poglądu o realnej groźbie wybuchu konfliktu zbrojnego. O dużym znaczeniu ćwiczeń świadczą wypowiedzi ministra obrony FR Siergieja Szojgu z sierpnia, w których stwierdza on, że największe zagrożenie dla bezpieczeństwa Rosji pochodzi z zachodniego kierunku strategicznego, w związku z czym kraj powinien zbudować system obrony przed „antyrosyjską propagandą”. Twórcami tej „propagandy”, której zadanie ma polegać na oddziaływaniu na sytuację wewnętrzną w FR, są zdaniem Szojgu Polska, Finlandia i państwa bałtyckie¹⁰.

Prowadzone przez Rosję i Białoruś w trakcie przygotowywań do ćwiczeń „Zapad 2021” działania w sferze informacyjnej obejmują realizację czterech podstawowych zadań o charakterze ofensywnym. Są nimi:

- ofensywa medialna mająca przedstawić ćwiczenia jako zgodne z *Dokumentem wiedeńskim...* planowe przedsięwzięcie dwustronne o charakterze obronnym i wskazująca, że terytorium Białorusi jest obszarem stałej rosyjskiej obecności militarnej, a proces integracji sił zbrojnych obu państw zmierza do szybkiej finalizacji;
- zawierająca elementy „wojny psychologicznej” operacja medialna koncentrująca się na rozpowszechnianiu informacji o konieczności przeciwstawienia się „agresywnej polityce państw NATO”;
- działania z zakresu międzynarodowej polityki wojskowej przedstawiające ćwiczenia jako platformę aktywizacji kontaktów zagranicznych (ma temu służyć zaproszenie kontyngentów i obserwatorów z „państw zaprzyjaźnionych”);
- konsekwentnie prowadzona kampania skierowana do społeczeństw Polski i innych państw NATO oraz Ukrainy mająca poprzez nasycenie przestrzeni medialnej informacjami o przewadze militarnej na zachodnim teatrze działań wywołać niepokój oraz podważyć sensowność przeznaczania większych środków na uzbrojenie i rozszerzania obecności sojuszniczej.

Operacja informacyjna rozpoczęła się już w październiku 2020 r., gdy resort obrony FR podał datę ćwiczeń. Towarzyszyła temu zapowiedź, że rosyjskie i białoruskie siły zbrojne będą przygotowywać się do ich aktywnej fazy w ramach letniego cyklu szkoleniowego w 2021 r. Decyzja o tak wczesnym rozpoczęciu tego procesu i nasyceniu przestrzeni informacyjnej drobiazgowymi danymi na temat aktywności wojskowej obu państw stanowiła reakcję na kryzys polityczny na Białorusi. Rosja, pozycjonująca się jako jej najważniejszy sojusznik, uznała, że „Zapad 2021” będzie świetną okazją do przedstawienia relacji wojskowych między oboma krajami jako trwałego, dynamicznie rozwijającego się antyzachodniego sojuszu militarnego. Służyły temu m.in. informacje o utworzeniu pod Grodnem białorusko-rosyjskiego ośrodka szkoleniowego obrony powietrznej czy decyzja o wysłaniu 3 września na lotnisko w Baranowiczach rosyjskich samolotów myśliwskich Su-30SM, mających wzmocnić kontrolę nad białoruską przestrzenią powietrzną.

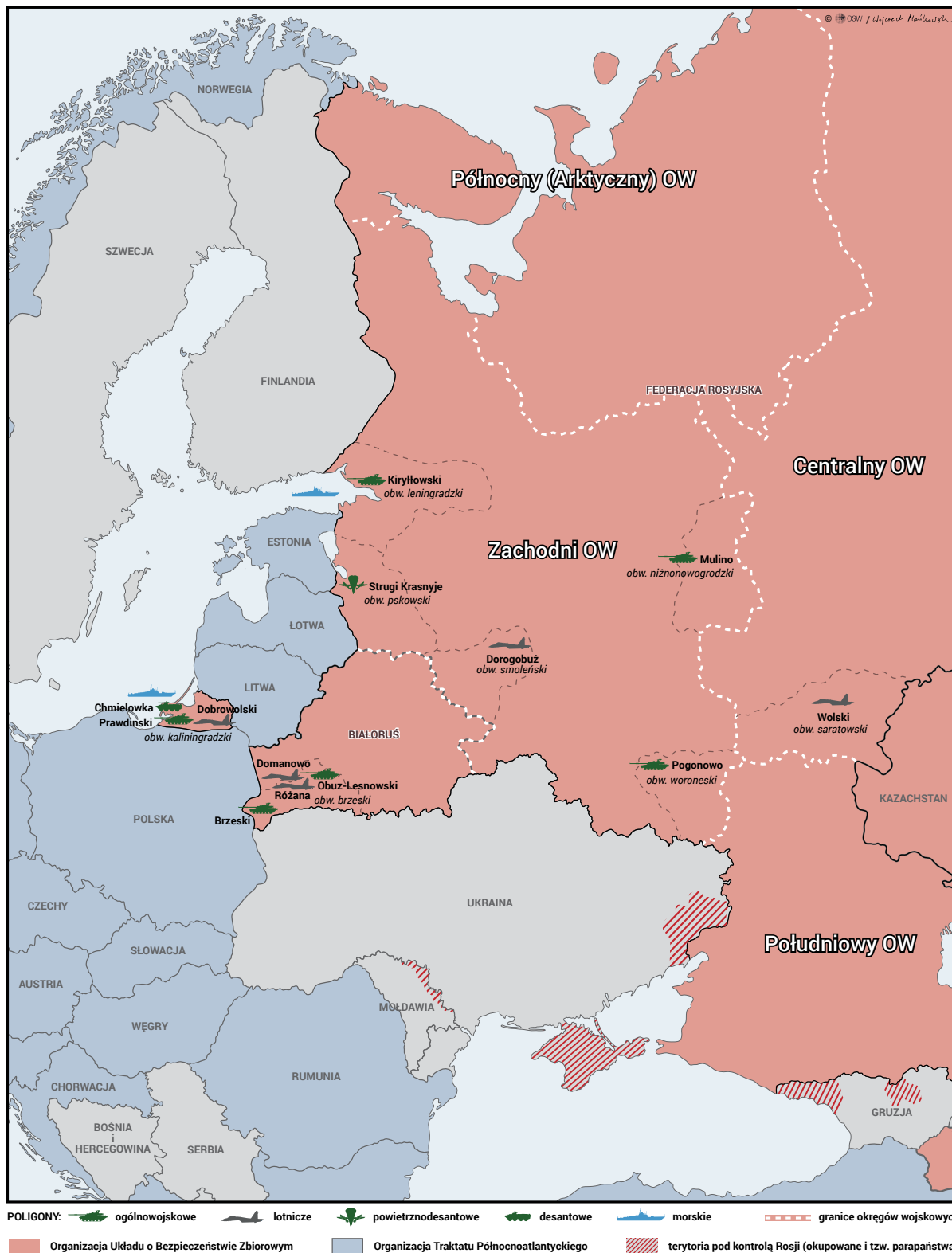
Z drugiej strony Łukaszenka stwierdził 30 lipca, że – jeżeli zostanie to uznane za konieczne – wyrazi zgodę na rozmieszczenie na terytorium Białorusi rosyjskich jednostek wojskowych wyposażonych

¹⁰ M. Гафурова, *Шойгу призвал Россию ответить врагам*, Информационно-аналитическое агентство «УРА.РУ», 27.08.2021, ura.news.

we wszystkie rodzaje uzbrojenia. Oznacza to, że Mińsk i Moskwa rozważają scenariusz wprowadzenia kontyngentu wojsk rosyjskich (ale nie założenia eksterytorialnej bazy) w celu zaognienia sytuacji w regionie i wywarcia presji na państwa NATO, aby zaniechały rozbudowy potencjału obronnego w pobliżu granic Rosji i Białorusi.

ANEKS

Mapa. Obszary ćwiczeń „Zapad 2021”

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Obrony Federacji Rosyjskiej.